

Minporadnik języka tureckiego

© TurcjawSandalach.pl

22. grudnia 2009 (v. 0.32)

Spis treści

Wstęp	2
1 Podstawy języka	3
2 Zwroty grzecznościowe	5
3 Podróże	6
4 Zakupy	8
5 Noclegi	12
6 W restauracji	13

Wstęp

Turystów odwiedzających Turcję często zadziwiają zdolności językowe Turków, którzy, jak się na pierwszy rzut oka wydaje, potrafią przywitać gości we wszystkich językach świata. Przykładowo na Bazarze Egipskim jeden ze sklepów z dumą ogłasza, że jego obsługa mówi po... katalońsku.

W rzeczywistości często znajomość języków obcych u Turków jest mocno przereklamowana i ogranicza się do kilku zwrotów grzecznościowych, jednakże Turcy wiedzą, że podstawą do udanej transakcji handlowej jest zrobienie dobrego pierwszego wrażenia i zaskarwienie sobie życzliwości potencjalnych klientów.

Z drugiej strony tłumnie przybywający do Turcji wczasowicze zazwyczaj nie zadają sobie trudu, aby poznać chociażby kilka podstawowych zwrotów w języku tureckim. Wysiłek może wydawać się zbyteczny, tym bardziej, że przecież w tym kraju spędzą jeden, góra dwa tygodnie, a przecież większość Turków mówi po angielsku lub niemiecku, w ostateczności po rosyjsku.

Naszym celem jest zachęcenie wszystkich wybierających się do Turcji do opanowania zupełnie podstawowych zwrotów tureckich, z trzech powodów. Pierwszym niech będzie motywacja podobna do tej, która przyświeca tureckim kupcom - zwracając się do Turków w ich rodzimym języku zyskamy ich życzliwość, a nawet zdobędziemy nieklamany podziw, że yabanci (cudzoziemie) tak płynnie potrafi się przywitać. Dobre stosunki sprzyjają udanym zakupom, ułatwiają zwiedzanie i ogólnie wprowadzają przyjemny, wakacyjny nastrój. Nawet zwrócenie uwagi na pewne niedociągnięcia będzie odebrane życzliwiej, jeżeli odbędzie się po turecku...

Drugi powód jest poważniejszy. Wspomniane powyżej przekonanie cudzoziemców o powszechnej znajomości języków obcych wśród Turków jest, niestety, mylne. Owszem, w znanych kurortach, największych miastach oraz przy najśłynniejszych zabytkach jest to na ogół prawda. Jednakże podróżnicy w sandałach często schodzą ze szlaków wyznaczanych przez turystykę masową, a to oznacza, że można znaleźć się w sytuacji, gdy w naszym otoczeniu jedynym znanym językiem jest turecki, no, ewentualnie kurdyjski.

Powód trzeci ma jeszcze głębsze dno: język wyznacza naszą świadomość, świat, który postrzegamy jest światem, który możemy opisać w znanym nam języku. Jeżeli nie jesteśmy w stanie go zrozumieć i wytłumaczyć. Poznając język, poznajemy kulturę danego kraju, a przecież poznanie kultury i zwyczajów to jeden z najważniejszych celów, jakie stawiają sobie prawdziwi podróżnicy.

Układ miniprzewodnika

Miniprzewodnik jest podzielony na sześć sekcji, w której pogrupowane są tematycznie zwroty najbardziej naszym zdaniem przydatne się w trakcie podróżowania po Turcji.

surowe – çiğ

przystawki – meze
makaron – makarna
mini pierożki – manti

zupa – çorba
flaczki – işkembe çorbası

ryba – balık

owoce – meyva

warzywa – sebze
warzywa faszerowane – dolma
gołąbki z liści winogron – yaprak sarma
sałatka – salad
sałatka z warzyw sezonowych – mevsim salatası
sałatka pasterska – çoban salatası
cacyk (ogórki w jogurcie) – cacık

pizza turecka z mięsem mielonym – lahmacun
pizza – pide

mięso – et
baranina – kuzu
wołowina – dana
kurczak – tavuk
kebab – kebab
kebab z mięsa mielonego grilowanego nad paleniskiem – Adana kebabı lub Urfa kebabı
kebab z cienkich plasterów mięsa w sosie pomidorowym na podpłomyku – İskender kebabı
kebab z bakłażanem – pathcan kebabı
tureckie mielone – köfte
mięso zapiekane z warzywami w glinianym naczyniu – güveç

owoce morza – demiz ürünü
kalmary – kalamar
małże – midye

deser – tatlı
przysmak turecki – lokum
baklava – baklava
lody – dondurma
puding na ryżu – sütlac

Tego nie zamawiałem – Bunu sipariş etmedim
Co jest w tym posiłku? – Bu yemeğin içinde ne var?

Smacznego! – Afiyet olsun!
Na zdrowie! – Şerefe!
To jest ... – Bu ...
... zbyt zimne – çok soğuk
... zbyt pikantne – çok acı
... przypalone – yanık
... niedogotowane – az pişmiş
... wspaniałe – mükemmel
... wyśmienite – enfes

porcja – porsiyon
pół porcji – bir buçuk
podwójna porcja – iki porsiyon

Poproszę o rachunek – Hesap lütfen

Czy macie jakieś dania bezmięsne? – Etsiz yemek varmı?
Jestem wegetarianinem – Ben vejetaryenim
Mam alergię na... – alerjim var
... produkty mleczarskie – ... yumurtaya
... orzechy – ... çerazlere

(filiżanka/szklanka) herbaty ... – ... (bir fincan/bardak) çay
(filiżanka) kawy ... – ... (bir fincan) kahve
z mlekiem – sütlü
z małą ilością cukru – az şekerli
bez cukru – şekersiz

Posiłki

śniadanie – kahvaltı
lunch – öğle yemeği
obiad/kolacja- akşam yemeği

Podstawowe dania

grilowane – ızgara
smażone – tava
gotowane – pişir(mek)

1 Podstawy języka

Alfabet

Alfabet turecki to odmiana alfabetu łacińskiego wykorzystywana do zapisu języka tureckiego. Składa się on z 29 liter, z których 7 to modyfikacje liter podstawowych stworzone na potrzeby zapisu dźwięków języka tureckiego. Obecnie używany alfabet został wprowadzony w 1928 r. podczas reformy języka przeprowadzonej przez Atatürka. Wcześniej w Imperium Otomańskim wykorzystywany był alfabet oparty na alfabecie arabskim.

Alfabet turecki jest fonetyczny, co oznacza, że każdy znak odpowiada jednej głosce. Wymowa języka tureckiego nie powinna sprawiać Polakom problemu. Wyjątkiem jest litera ğ, która jest wymawiana różnie w zależności od poprzedzającej ją samogłoski. Warto też zauważyć, że kropkę nad tureckim İ stawia się także nad dużą literą. Powoduje to nieco zamieszania, jeżeli musimy korzystać z tureckiej klawiatury w kawiarence internetowej.

A, a	a	B, b	b	C, c	dź	Ç, ç	cz	D, d	d
E, E	e	F, f	f	G, g	g	Ğ, ğ	j lub –	H, h	h
I, ı	y	İ, i	i	J, j	ż	K, k	k	L, l	l
M, m	m	N, n	n	O, o	o	Ö, ö	niem. ö	P, p	p
R, r	r	S, s	s	Ş, ş	sz	T, t	t	U, u	u
Ü, ü	niem. ü	V, v	w	Y, y	j	Z, z	z		

Litera Ğ, ğ to tzw. miękkie g (tr. yumuşak g). Jest ona wymawiana jest jako j po e, i, ö, ü lub niewymawiane po a, ı, o, u.

Liczby

Od 1 do 10

1	bir	2	iki	3	üç	4	dört	5	beş
6	altı	7	yedi	8	sekiz	9	dokuz	10	on

Liczba mnoga czasownika tworzona jest przez dodanie końcówki -lar lub -ler np.: samochód – *araba*, samochody – *arabalar*. Jeżeli przed rzeczownikiem występuje liczebnik, to nie jest konieczne dodawanie liczby mnogiej, np.: jeden samochód – *bir araba*, dwa samochody – *iki araba*.

Wielokrotności dziesiątki

10	on	20	yirmi	30	otuz	40	kırk	50	elli
60	altmış	70	yetmiş	80	seksen	90	doksan	100	yüz

W zakresie poszczególnych dziesiątek liczebniki są tworzone poprzez dodanie liczby jedności, np.: 15 (on beş), 21 (yirmi bir), 21 (yirmi iki), 99 (doksan dokuz) itd.

Powyżej 100

500	beş yüz	1000	bin	10 000	on bin	100 000	yüz bin	500 000	beş yüz bin
-----	---------	------	-----	--------	--------	---------	---------	---------	-------------

W przypadku setek, tysięcy itd. budujemy złożone liczebniki podobnie jak z wielokrotnościami dziesiątki, np.: 562 (beş yüz altmış iki), 7 349 (yedi bin üç yüz kırk dokuz).

Szczególnie przydatne są liczebniki 500 (beş yüz) oraz 500 000 (beş yüz bin), gdyż często możemy spotkać się z podawaniem ceny w sklepach i restauracjach z wykorzystaniem starych lir.

Kilka kluczowych konstrukcji

tak – evet
nie – hayır
oraz, i – ve
stop! (np. zatrzymując dolmuş) – dur!
precz!, idź sobie! – git!
chodź! – gel!
O.K., dobra, w porządku – tamam
czy jest ...?, czy są ...? – ... var mı?
jest ..., są ... – ... var
nie ma – yok
bardzo piękne, pyszne, wspaniałe – çok güzel

Zwrot *çok güzel* nadaje się do chwaleńca wszystkiego. Jeżeli ktoś zapyta nas jak podoba nam się w Turcji należy bez wahania odpowiedzieć *Türkiye çok güzel* (Turcja jest przepiękna!).

Dni tygodnia i miesiące

Określenia czasu wczoraj – dün
dzisiaj – bugün
jutro – yarın

klimatyzacja – klima
telewizor – televizyon
lodówka – buzdolabı
żelazko – ütü
ręcznik – havlu
koc – battaniye

Rezerwacja pokoju

czy jest pokój dwuosobowy? – iki kişilik oda var mı?
chciałem zarezerwować ... – ... ayırt istiyorum
zarezerwowałem u Państwa pokój – ben bir oda ayırttım
czy macie jeszcze wolne pokoje? – boş odanız var mı?

jaka jest cena za osobę? – kişi başına ne kadar?
jaka jest cena za noc? – geceliği başına ne kadar?
czy mogę zobaczyć? – görülmüştür mü?

czy cena zawiera śniadanie? – kahvaltı fiyatı dahil mi?
mieszkam w hotelu (Hilton) – (Hilton) Oteli'nde kalıyorum

6 W restauracji

Rodzaje lokali

restauracja – restoran
jadłodajnia – lokanta
kiosk z przekąskami – büfe
stoisko z kebabami – kebabçı
lokal specjalizujący się w köfte – köfteci
pizzeria – pideci
cukiernia – tatlıcı część rodzinna w restauracji – aile salonu

Składanie zamówienia i płatność

Poproszę o menu w języku (angielskim) – (İngilizce) menü istiyorum lütfen
Poproszę o specjalność lokalu – Bu yöreye özgü bir yemek istiyorum
Co Pan poleca? – Ne tavsiye edersiniz?
Co oni jedzą? – Onlar ne yiyorlar?

Czy obsługa jest wliczona w rachunek? – Servis hesaba dahil mi?
Jaka jest (zupa) dnia? – Bugünün (çorbası) nedir?

biały – beyaz *lub* ak
czerwony – kırmızı *lub* kızıl
niebieski – mavi
brązowy – kahverengi
pomarańczowy – turuncu
kolorowy – renkli

żółty – sarı
zielony – yeşil
fioletowy – mor
czarny – siyah *lub* kara
różowy – pembe

Wzory

gładki – düz
w paski – çizgili
w kropki – puantiyeli
w kratkę – kareli

Opinia

ładny – güzel
brzydki – çirkin

5 Noclegi

Zakwaterowanie

hotel – otel
schronisko młodzieżowe – gençlik oteli
pensja – pansiyon
kemping, pole namiotowe – kamp *lub* kamp yeri
namiot – çadır
pokój – oda
pokój jednoosobowy – tek kişilik oda
pokój dwuosobowy – iki kişilik oda
pokój z łazienką i wc – banyo ve tuvaletli bir oda

Wyposażenie pokoju

łazienka – banyo
toaleta – tuvalet
prysznic – duş

Dni tygodnia – günler

poniedziałek	wtorek	środa	czwartek	piątek	sobota	niedziela
pazartesi	salı	çarşamba	perşembe	cuma	cumartesi	pazar

Miesiące – aylar

styczeń	ocak	luty	şubat	marzec	mart	kwiecień	nisan
maj	mayıs	czerwiec	haziran	lipiec	temmuz	sierpień	ağustos
wrzesień	eylül	październik	ekim	listopad	kasım	grudzień	aralık

2 Zwroty grzecznościowe

Powitania

cześć – merhaba
dzień dobry (rano) – günaydin
dzień dobry (po południu), miłego dnia – iyi günler
dobry wieczór – iyi akşamlar
witamy – hoş geldiniz
odpowiedź na powitanie – hoş bulduk
jak się masz? – nasilsin? *lub* nasilsiniz?
dziękuję, dobrze – iyiyim, teşekkür ederim

Pożegnanie

pa pa – haydi bay bay
do widzenia (osoba wychodząca) – görüşürüz *lub* allahaismarladık
do widzenia (osoba zostająca) – güle güle
dobranoc – iyi geceler

Podziękowanie

dziękuję (bardzo) – teşekkürler *lub* (çok) teşekkür ederim
dzięki – sagol
nie ma za co – birşey değil

Przedstawianie się

nazywam się ... – benim adim ...
skąd jesteś? – nerelisiniz?
jestem z ... – ben ...
... Polski – ... Polonyaliyim

Inne

przepraszam (zagadując) – pardon *lub* bakar misiniz
przepraszam (przykro mi) – affedersiniz *lub* özür dilerim
nic nie szkodzi – önemli değil
proszę – lütfen
na zdrowie (toast) – şerefe
słucham (np. odbierając telefon) – efendim?

3 Podróże

podróż – yolculuk
wycieczka – gezi

Środki transportu publicznego

autobus – otobüs
samolot – uçak
pociąg – tren
pociąg pospieszny – hızlı tren
kolejka podmiejska – banliyö treni
statek – vapur
katamaran, wodolot – deniz otobüsü
prom – feribot
tradycyjny drewniany statek (do wycieczek morskich) – gület
taksówka – taksi
taksówka współdzielona jeżdżąca po stałej trasie – dolmuş
minibus dowożący na dworzec – servis

Środki transportu prywatnego

samochód – araba
motorower – motosiklet
rower – bisiklet

Materiały

bawełna – pamuk
wełna – yün
jedwab – ipek
skóra – deri

Kosmetyki

mydło – sabun
szampon – şampuan
dezodorant – deodoran
pasta do zębów – diş macunu
szczoteczka do zębów – diş fırçası
papier toaletowy – tuvalet kâğıdı
chusteczki higieniczne – doku
podpaska – hijyenik kadın bağı
tampon – tampon

Wagi i rozmiary

rozmiar – beden
wzór – desen
duży – büyük
średni – orta
mały – küçük

ciężki – ağır
lekki – hafif

Kolory, wzory i inne określenia

Kolory

Podstawowe produkty spożywcze

chleb – ekmek	oliwka – zeytin
masło – tereyağ	jajko – yumurta
ser – peynir	jabłko – elma
kiełbasa – sucuk	brzoskwinia – şeftali
salami – salam	arbuz – karpuz
pomidor – domates	czekolada – çikolata
ciastko – kurabiye	

Napoje

woda – su
sok owocowy – meyve suyu
mleko – süt
herbata – çay
piwo – bira
wino – şarap

Kosmetyki i ubrania

Ubrania

kapelusz – şapka	bluzka – bluz
koszula – gömlek	T-shirt – tişört
sweter – kazak	kurtka – mont
spodnie – pantolon	spódnica – etek
sukienka – elbise	skapety – çorap
buty – ayakkabı	sandały – sandalet
kozaki – çizme	biustonosz -sütyen
majtki – külot	

Podróżowanie samochodem

prawo jazdy – sürücü belgesi
droga – yol
autostrada – otopan
płatna autostrada – otoyol
parking – otopark
czy mogę tu parkować? – buraya park edebilirim?
chciałbym wynająć (samochód) – bir (araba) kiralamak istiyorum
czy to jest droga do (Side)? – (Side) giden yol bu mu?

stacja benzynowa – petrol ofisi
proszę (20) lirów paliwa – (yirmi) litre istiyorum
poproszę do pełna – lütfen depoyu doldurun

benzyna – benzin
benzyna bezołowiowa – kurşunsuz benzin
olej napędowy – dizel *lub* motor yağı
gaz – gaz

potrzebuję mechanika – tamirciye ihtiyacım var
samochód zepsuł się w ... – arabam ... de bozuldu
złapałem gumę – lastığım patladı
miałem wypadek – kaza yaptımı

Znaki drogowe

stop! – dur!
zakaz wjazdu – girilmez
zakaz parkowania – park etmek yasaktır
droga jednokierunkowa – tek yön
niebezpieczeństwo – tehlikeli
ustąp pierwszeństwa – yol ver

Podróżowanie pociągiem/autokarem

tureckie koleje państwowe – TCDD
jak dojechać do (Istanbulu)? – (Istanbula) nasıl gidebilirim?
jadę do (Istanbulu) – İstanbul'a gidiyorum
kiedy odjeżdża ...? – ... ne zaman kalkacak?
kiedy przyjeżdża ...? – ... ne zaman varır?

bilet – bilet
miejscówka – kompartman bileti
żeton na przejazd – jeton

poproszę jeden bilet na... – ... bir bilet lütfen
w jedną stronę – gidiş
w dwie strony (powrotny) – gidiş-dönüş

przedział sypialny w pociągu – yatak
dworzec autokarowy – otogar
dworzec kolejowy – gar *lub* tren istasyonu
przystanek autobusowy – otobüs durağı
peron – peron
przechowalnia bagażu – emanet
kasa biletowa – bilet gişesi
poczekalnia – bekleme salonu
rozkład jazdy – tarife

Podróżowanie samolotem

lotnisko – havalimanı *lub* havaalanı
tureckie linie lotnicze – THY (Türk Hava Yolları)

paszport – pasaport
wiza – vize
granica – sınır
nadbagaż – fazla bagaj
cło – gümrük vergisi
brama (na lotnisku) – kapı
opóźniony – ertelendi
odwołany – iptal edildi

Pytanie o drogę

czy możesz mi pokazać (na mapie)? – bana (haritada) gösterebilir misin?
gdzie jest ... – ... nerede?
prosto przed tobą – tam karşıda
skręć w lewo – sola dön
skręć w prawo – sağa dön
na rogu – köşeden
daleko – uzak
blisko – yakımda

4 Zakupy

zakupy – alışveriş

Punkty usługowe

sklep – mağaza
cukiernia – pastane
piekarnia – fırın, ekmekçi
sklep spożywczy – bakkal gıda satış mağazası

apteka – eczane
poczta – PTT *lub* postane
bank – banka
targ – pazar *lub* çarşı
bankomat – paramatik *lub* bankamatik

sprzedawca – satıcı
klient – müşteri
cena – fiyat

Kupowanie i targowanie się

ile to kosztuje? – (fiyatı) ne kadar? *lub* kaç para?
czy mogę na to popatrzeć? – bakabilir miyim?
z czego to jest wykonane? – bunun kumaşı ne?
tylko ogłądał – sadece bakıyorum
noszę rozmiar... – ...beden giyiyorum

jakość nie jest dobra – kalitesi iyi değil
to jest zbyt drogie – bu çok pahalı
to nie pasuje – bu bana uymuyor

wezmę to – tutuyorum *lub* bunu alacağım
czy dostanę fakturę – fatura alabilir miyim

pieniądze – para
gotówka – nakit
czy akceptujecie...? – kabul ediyor musunuz?
karta kredytowa – kredi kartı
karta bankomatowa – bankamatik kartı
czek – çek

wyprzedaż/rabat – indirim
oferta specjalna/promocja – kampanya *lub* promosyon

więcej – daha fazla
mniej – daha az

tani – ucuz
drogi – pahalı